

In het teken van.... VERZOENING

Voor Kerk en Vrede is verzoening altijd een kernwoord geweest in haar 70-jarig bestaan. 70 jaar werken aan verzoening tussen mensen die conflicten hebben en dat op een geweldloze manier. Hoe we dat in al die jaren hebben gedaan is te lezen in de oude jaargangen van ons blad. De vraag hoe we dat vandaag moeten doen in een wereld die doordrenkt is van gewapende conflicten staat levensgroot op onze agenda.

Dan praten we over verzoening tussen maatschappelijke systemen zoals bijvoorbeeld de tweedeling Oost-West, die zoveel jaren lang ons denken en doen heeft vergiftigd. We praten ook over de tweedeling Noord-Zuid, die nog steeds veel ellende in het Zuiden teweeg brengt door de uitbuiting vanuit het Noorden. En natuurlijk moeten we het hebben over al die tweedelingen die wij in onze eigen rijke westerse samenleving aanbrengen: tussen migranten en autochtonen; tussen mensen met en zonder werk; tussen machtige beslissers en mensen die maar moeten zien te leven met die beslissingen; tussen mannen en vrouwen, om er slecht enkele te noemen. Er zijn immers nog veel meer spanningen tussen mensen, groepen mensen, landen en volkeren van onze wereld.

Overall is er de noodzaak te werken aan verzoening. Verzoening, waardoor een nieuwe situatie ontstaat van wederzijds vertrouwen, van op elkaar aan kunnen, van samen werken aan een nieuwe goede toekomst waarin Vrede en Gerechtigheid heerst voor iedereen.

Ons Jubileum willen we vieren in het teken van VERZOENING.

Op verschillende manieren zullen we daar zelf met elkaar aan werken en we zullen ook een handvat aangereikt krijgen van iemand die op veel van bovengenoemde tweedelingen heeft gewerkt en geleefd: Ds. Bruno Schottstädt uit de voormalige DDR.

In het programma kunt U zien voor welke werkmethoden U kunt kiezen op deze dag.

Uitnodiging Kerk en Vrede 70 jaar

Jubileumviering zaterdag 29 oktober 1994 Johannescentrum Moezeldreef 400, Utrecht

Aan alle leden, abonnees en vrienden van Kerk en Vrede,

Het bestuur van Kerk en Vrede nodigt u van harte uit om het zeventigjarig jubileum van onze vereniging op 29 oktober a.s. met vele anderen te vieren. We hebben in het programma gestreefd naar ontmoeting met elkaar, boeiende inhoud en afwisseling. In de workshops hebt u gelegenheid in kleine groepjes met elkaar te spreken, toneel te spelen of te tekenen en te schilderen in verband met wat in de plenaire bijeenkomst naar voren komt. Het gaat over verzoening, uitdaging, de geschiedenis van Kerk en Vrede, de betrokkenheid bij de vragen van vandaag en vooral over de toekomst van de vredesbeweging.

Wij roepen u op om het jubileum mee te vieren. Het zal ons sterken om verder te gaan. Zendt de onderstaande bon ingevuld terug. Uw vlotte reactie helpt ons bij de voorbereiding.

We hopen op een hartverwarmende jubileumdag met elkaar,

Hendrik Jan ter Bals,
voorzitter van Kerk en Vrede

Programma:

- 10.00 uur. Ontvangst met koffie en thee.
- 10.20 uur. Opening van de dag door de dagvoorzitter *Riet Spee-Jansen*.
- 10.25 uur. Jubileumrede door de voorzitter van Kerk en Vrede, *Hendrik Jan ter Bals*.
- 11.00 uur. De uitdaging. Gesprekken met leden van Kerk en Vrede over toen en nu. Wat hebben ze meegemaakt, wat beweegt hen, en waarop hopen zij?
Marja Ybema leidt deze vraaggesprekken
- 12.15 uur. Muziek.
- 12.30 uur. Lunchpauze.
- 13.30 uur. *Ds. Bruno Schottstädt*: "Werken aan verzoening: vroeger en nu". Ervaringen in de vroegere DDR en de verwerking. Wat kunnen wij daarvan leren?
- 14.15 uur. Workshops en gespreksgroepen.
- 15.30 uur. Viering.
- 16.15 uur. Receptie, gelegenheid tot gelukwensen, informele ontmoeting.

Bon

Ondergetekende geeft zich op voor de Jubileumdag op zaterdag 29 oktober:

naam met voorletters:.....

adres:.....

postcode, woonplaats:.....

en wil 's middags meedoen aan workshop of gespreksgroep:

| ... doorpraten met ds. Schottstädt, workshop schilderen,

| ... gesprek Kerk en Vrede en de uitdaging, ... workshop toneel,

| ... over vredesopvoeding, ... workshop dans,

| ... oefenen in vredesopvoeding, ... workshop lied/muziek.

NB. geef met 1 en 2 de eerste en tweede voorkeur aan.

opzenden naar het secretariaat Kerk en Vrede, Postbus 2119, 3500 GC Utrecht.

UITDAGING

Heel wat leden hebben zich in de zeventig jaar van Kerk en Vrede ingezet voor gerechtigheid en vrede. In het onderdeel "Gesprekken met leden ..." dat om 11 uur op het programma staat, zal het gaan om hun ervaringen, hun beweegredenen om in Kerk en Vrede mee te doen en hun hoop. Die gesprekken zullen een bron van inspiratie zijn op onze eigen levensweg.

GESPREKSGROEPEN EN WORKSHOPS DOORPRATEN

Hebben de interviews u geraakt? Wilt u nog wat verder van gedachten wisselen over Kerk en Vrede, over verzoening? In het middagprogramma is daarvoor volop gelegenheid. Ds. Bruno Schottstädt zal in één van de groepen aanwezig zijn.

VREDESVORMING, VREDESOPVOEDING
Wat een breed terrein is dat geworden! Het gaat niet meer alleen over oorlog en vrede. We blijven vooral ook dichtbij huis. Vrede in eigen omgeving, met mensen die er anders uitzien, anders leven. Kerk en Vrede heeft een eigen project vredesopvoeding waar u mee kunt kennis maken.

KREATIEF met

SCHILDEREN, TONEEL, DANS EN MUZIEK
Een mens heeft meer dan alleen verbale uitingsmogelijkheden. Die willen wij graag benutten op onze feestdag. Vier aantrekkelijke mogelijkheden bieden wij om creatief bezig te zijn met het thema Verzoening.

Onder enthousiaste leiding van Jolanda Muller gaan we de verfkwaast hanteren en op papier vastleggen wat we bij het thema voelen.

Jol van Beusekom, toneelregisseuse, wil graag met een groepje feestgangers "theatraal" bezig zijn.

Twee dames van de Dansakademie te Tilburg, Kirstin en Eline, weten vast wel een aantal mensen "in beweging" te krijgen, om zo het thema verzoening gestalte te geven.

Tenslotte muziek. Wat dacht u van het maken van een lied? Ook daar hebben we iemand voor in huis.

KERK EN VREDE JUBILEUMDAG Zaterdag 29 oktober 1994 Johannescentrum, Moezeldreef 400, Utrecht

Hoe te bereiken?

Per trein: Vanaf Station Utrecht-Overvecht. Ongeveer 5 minuten lopen. Uitgang noordzijde, rechtsaf de Tiberdreef volgen, die overgaat in de Moezeldreef.

Voor auto's: Autoweg Utrecht-Hilversum, afslag Utrecht-Noord nemen, richting: Station-Overvecht. Bij het Johannescentrum is de parkeerruimte beperkt. Bij Station Overvecht is volop parkeerruimte.

Kerk en Vrede ZEVENTIG jaar: vrede als uitdaging

Het is niet eenvoudig om in deze tijd van allerlei vormen van geweld de stem te laten horen van mensen die kiezen voor een andere weerbaarheid. Het oorverdovend lawaai van economisch en militair geweld verstoort en verdringt de praktische daden van liefdevolle solidariteit. Mensen verlangen naar aandacht en tederheid in een wereld die vergeven is van agressie en machteloosheid om met deze gevoelens om te gaan. Dat is niet nieuw. Elke generatie staat voor de uitdaging om een antwoord te vinden op deze al te menselijke en onmenselijke gedachten en daden.

Juist nu is het geboden om stem te geven aan de roep voor gerechtigheid en vrede. Het alom heersende geloof in geweld moet weerlegd en ontzenuwd worden. Of we willen of niet. Wij geloven in het waagstuk van het geweldloos verzet in dienst van de gerechtigheid.

Kerk en Vrede werd opgericht op 8 oktober 1924. Het was oorspronkelijk een groep van voorgangers uit verschillende kerken tegen oorlog en oorlogstoerusting. Er waren in die jaren na de Eerste Wereldoorlog vele groepen tegen de oorlog. Dat kwam voort uit de gedachte: dit nooit meer! Kerk en Vrede wilde dat geluid in de kerken laten horen. Want evangelie en oorlog zijn een onverzoenlijke tegenstelling. Dat werd al door de oprichters krachtig naar voren gebracht.

Kerk en Vrede heeft daaraan zeventig jaar gewerkt met vallen en opstaan. Bij alle verschillen is één ding gelijk gebleven. Dat is de overtuiging dat het gebruik van geweld nooit het doel van de vrede kan dienen. Want de belofte van het leven is sterker dan de dreiging met de dood. We willen gestalte geven aan een hoop die niet buigt voor de machten van de vernietiging, maar die gericht is op de toekomst van het leven.

De vredesbeweging is uit nood geboren. Het is eigenlijk heel verdrietig dat er nog steeds een vredesbeweging nodig is en daarom gaan wij door. Zeventig jaar vredeswerk is niet iets om triomfantelijk op terug te kijken. Dit werk is vandaag meer

nodig dan ooit. We gaan door omdat het moet. Omdat we onszelf en anderen wakker willen houden of wakker willen schudden. Samen met anderen, samen ook internationaal in het verband van de IFOR, de zuster- en broederschap van verzoening, gaan we door met het protest tegen het geweld.

In die geest willen we dit Jubileum vieren. Als bemoediging van alle leden en van alle vrienden van de vrede. We vieren het ook, omdat we blij zijn, dat zoveel mensen het volhouden tegen alles in.

LAAT JE UITDAGEN OM MEE TE DOEN

Kerk en Vrede is een vereniging van mensen, die samen actief willen zijn voor de vrede. Dat kan op vele manieren:

1. Door mee te werken in een Vredesbureau voor informatie en begeleiding van dienstweigeraars, niet alleen in ons land maar ook internationaal. Of door mee te doen in een Werkgroep Dienstweigering.
2. Door het steunen van kleinschalige projecten in het kader van de geweldloze strijd in Latijns-Amerika.
3. Door mee te denken over Vredesvorming en Vredesopvoeding of projecten in dit kader op te zetten.
4. Door bijbels-theologische bezinning. Er is een Theologische Werkgroep, die graag een wisselwerking wil met wat plaatselijk in de kerken gebeurt en die groepen met advies kan steunen.
5. Door in eigen kring, en met name in de kerken het gesprek te voeren over geweldloze weerbaarheid.
6. Door bekend te maken dat Kerk en Vrede er is.
7. Door ondersteuning van de activiteiten van de IFOR in Oost-Europa. Het tweemaandelijks blad Kerk en Vrede geeft over al deze onderwerpen informatie. Het blad wil een bijdrage leveren aan bezinning, vorming en toerusting.

VOETTOCHT NAAR VREDE.

Sinds mensenheugenis is de discussie over Oorlog en Vrede beheerst door een denkschema waarin werd gezocht naar rechtvaardigingsgronden voor het gebruik van (militair) geweld in maatschappelijke conflicten. In de afgelopen anderhalve eeuw zijn er vele pogingen gedaan om het gebruik van geweld bij het oplossen van conflicten aan regels te binden die in allerlei verdragen zijn vastgelegd. Het filosofisch concept van de "Rechtvaardige Oorlog" is zo tot stand gekomen. Oorlog tussen landen mag, als die landen zich tenminste aan een aantal basisafspraken houden.

De wereldgeschiedenis laat echter nog dagelijks zien dat dat niet gebeurt. Erger nog: iedere dag weer kunnen we zien dat het volstrekt onmogelijk is om oorlog te voeren volgens deze afspraken die bedoeld zijn het geweld te beperken en te reguleren. En nog veel erger is het dat de manier van oorlogvoeren voortdurend verandert, terwijl die regels en afspraken niet worden aangepast en er ook geen sancties bestaan op het overtreden ervan. De Nieuwe Wereldorde is niet anders dan een wanordelijke chaos van geweld en tegengeweld, precies zoals het altijd al geweest is!

Het is daarom hoog tijd dat mensen heel anders gaan denken en handelen in conflictsituaties. We mogen in onze tijd niet meer denken in oplossingen met behulp van geweld zoals de leer van de rechtvaardige oorlog die denkbaar acht. We moeten heel anders leren denken: in oplossingen die gericht zijn op een rechtvaardige vrede.

Daaraan wil Kerk en Vrede een bijdrage leveren. In het Jubileumboek geeft onze studiesecretaris Harry Zeldenrust, in ruim **200 pagina's**, de lijnen van dit nieuwe denken aan. In de samenvatting van de inhoud van dit boek wordt Uw nieuwsgierigheid hopelijk geprikkeld.

Het boek is een Jubileumboek. Een boek dat wij U van harte willen aanbevelen. Zoals een goede jarige betaamt wil de vereniging iets aan haar leden uitdelen. Dat doen wij door U in staat te stellen het jubileumboek voor de **gereduceerde prijs van f 20,00** (winkelprijs na verschijnen f 30,-) te bestellen. Wanneer U dat doet en U de onderstaande bestelbon uiterlijk op 1 september naar ons hebt gezonden, dan zullen wij Uw naam in het **felicitieregister** opnemen, dat achter in het boek zal worden opgenomen.

Hendrik Jan ter Bals,
voorzitter Kerk en Vrede

bon

Ondergetekende

wil rechtstreeks/ via boekhandel:

het jubileumboek ontvangen tegen de **geschenkprijs van f.20.00**

wil opname in het **felicitieregister** als volgt:

naam:..... woonplaats:.....

wil nadere informatie over **gespreksmateriaal**

wil informatie over **studiebijeenkomsten**

naam met voorletters:.....

adres:.....

postcode, woonplaats:.....

Uitknippen en opsturen naar Kerk en Vrede, Postbus 2119, 3500 GC te Utrecht.

Wij zijn niet machteloos.

Doet de wapenrusting Gods aan,
want wij voeren een strijd
niet tegen mensen van vlees en bloed,
maar tegen de machten van het duister.

Wij staan gereed om op weg te gaan.
de voeten zijn geschodid
met de bereidheid van de vrede,
evangelie, een goede tijding.

Wij zijn niet machteloos,
ons wenkt de vreugdebode.
Op de bergen klinken de voetstappen
van wie vrede verkondigt.
Wij zijn op weg,
een voettocht van vrede.

(naar Efeziërs 6 en Jesaja 52)

HANDLEIDING VOOR GESPREK

Het boek "Voettocht naar Vrede" is geboren in de Theologische Werkgroep van Kerk en Vrede. Intensieve discussies werden gevoerd naar aanleiding van de Golfoorlog en de burgeroorlog in Joegoslavië. Gesprekken werden gevoerd over de houding van de kerken in de grote conflicten, over de rol van de Verenigde Naties, over mogelijkheden om zonder geweld te werken aan recht en vrede.

Deze gesprekken moeten worden voortgezet. In de vredesbeweging en in de kerken. Kerk en Vrede wil daaraan een eigen bijdrage leveren. Bij het boek wordt een handleiding voor gespreksgroepen gemaakt. Nadere informatie bij het secretariaat van Kerk en Vrede.

STUDIEBIJEENKOMSTEN

In het voorjaar van 1995 zullen naar aanleiding van het Jubileumboek "Voettocht naar Vrede" studiebijeenkomsten worden gehouden. De bedoeling is om samen met andere groepen te zoeken naar een ethiek van de vrede. Samen met anderen willen we ook werken aan een weerbaarheid tegen het geweld. Wie belangstelling heeft voor een dergelijke bijeenkomst kan nadere informatie aanvragen bij het secretariaat.

NARRATIO

"VOETTOCHT NAAR VREDE" is een uitgave van theologische uitgeverij Narratio te Gorinchem, in samenwerking met Kerk en Vrede. Het boek wordt ter gelegenheid van het zeventigjarig bestaan aangeboden aan de leden en abonnees tegen een sterk gereduceerde prijs.

In september zal het boek officieel worden gepresenteerd. Het is dan ook in de goede boekhandel verkrijgbaar. Bestelling rechtstreeks bij de uitgeverij bij Kerk en Vrede is ook mogelijk.

VOETTOCHT NAAR VREDE

Een boek over rechtvaardige oorlog en rechtvaardige vrede

Kerken Vrede geeft een Jubileumboek uit: Voettocht naar vrede. Het gaat over rechtvaardige oorlog en rechtvaardige vrede. Waarom zou je in deze tijd schrijven over rechtvaardige oorlog? Bestaan er dan rechtvaardige oorlogen? Er zijn drie redenen om dit onderwerp aan de orde te stellen.

1. De tweede Golfoorlog is al bijna weer vergeten. Er is sindsdien zoveel gebeurd. Maar deze oorlog is nog niet verwerkt. Er werd gesproken van een rechtvaardige oorlog, of men noemde deze oorlog onvermijdelijk. Maar het gruwelijke is, dat ook een aantal van 150.000 doden gerechtvaardigd wordt geacht.

2. Onze tijd wordt gekenmerkt door de vele etnische conflicten. In Joegoslavië zijn in twee jaar 200.000 doden gevallen. En hoe is het mogelijk dat niemand zich verzet tegen de honderdduizenden doden in de oorlog in Rwanda? Het lijkt wel alsof men oorlog voor eigen stam en volk als iets goeds beschouwt. Het is de waanzin van nationalisme en geweld.

3. Er klinkt ook de roep om tegengeweld. Men een paar bommen zou men een einde kunnen maken aan terreur. Zo wordt gezegd. Is het wel waar? Kan ooit geweld met geweld gestopt worden? Is er ooit een rechtvaardiging voor het doden?

Het zijn dit soort vragen die aan de orde komen. De rechtvaardige oorlog heeft een lange traditie in onze cultuur, maar ook in kerk en godsdienst. Arend van Leeuwen heeft eens het verband gelegd tussen slavenhandel en rechtvaardige oorlog. Hij liet zien, dat achter de theorie een heel verkeerde mensbeschouwing schuil gaat. Als je geweld rechtvaardigt, dan betekent dat altijd, dat eigen belangen worden gesteld boven die van anderen, dat eigen leven meer waard wordt geacht dan dat van de ander. Het dreigen met geweld en vernietiging houdt in dat je andere volken, andere mensen beschouwt als minderwaardig. We hebben in Europa gezien waar dat soort ideeën toe leiden.

Er is ook een tegenbeweging tegen de rechtvaardiging van oorlog en geweld. Door de hele geschiedenis heen zijn mensen vanuit hun levensovertuiging of hun geloof geïnspireerd geweest tot vrede. Het zijn vele naamlozen en ook mensen die wij ons bij name herinneren: Franciscus van Assisi, Erasmus van Rotterdam, Martin Luther King, Bisschop Oscar Romero, Adolfo Perez Esquivel en Rigoberta Menchu.

Tijdens de Golfoorlog kwamen er protesten los, bijvoorbeeld van Rooms-katholieke bisschoppen in de Verenigde Staten. Maar over het algemeen klonk het protest vanuit de kerken zwak.

De tijd van de "Koude Oorlog" is voor velen ook een leerproces geweest. Mensen hebben zich vanuit hun diepste overtuiging gekeerd tegen gebruik en bezit van middelen van massale vernietiging. En dat vanuit de gedachte: Zo mag je niet met medemensen omgaan. Er zijn tenslotte grenzen.

Vrede is meer dan afwezigheid van oorlog. Daarom heeft Kerken Vrede altijd gemakkelijke oplossingen afgewezen. Alleen maar nee zeggen tegen de oorlog is onvoldoende. Want het zal ook altijd gaan om de inzet voor gerechtigheid. En het gaat om het opbouwen van een andere, geweldloze weerbaarheid. Daarom willen wij doorgaan met ons te verzetten tegen alle mechanismen van rechtvaardiging van oorlog.

Daartoe wil dit boek uitdagen. Het laat beweging en tegenbeweging zien. Een "voettocht naar vrede", samen op weg, met alle mogelijke bondgenoten in de kerken en daarbuiten. Opdat deze wereld een beetje meer leefbaar wordt voor ieder. "Voettocht naar Vrede" is ook geschreven denkend aan die velen die tot slachtoffer gemaakt worden. Zij mogen niet vergeten worden.

Harry Zeldenrust

VOETTOCHT NAAR VREDE Van rechtvaardige oorlog naar een vrede door gerechtigheid

een overzicht van de inhoud:

HST. 1. Over wereldoorlog en burgeroorlog. De Golfoorlog en de reacties in kerken en in vredesbeweging. Strijd in Bosnië, de waanzin van het nationalisme. De onmacht en de onwil om te helpen. Welke rol kan internationaal recht spelen?

HST. 2. Over het ontstaan van de traditie van de rechtvaardige oorlog. Van christelijk pacifisme tot kruistochten. In dezelfde tijd: "Oorlog is tegen de wil van God" en "God wil het!"

HST. 3. In onze eeuw de grofste verheerlijking van de oorlog, maar ook de opkomst van het verzet tegen het geweld. Gruwelijke vormen van nationalisme en racisme maken de keus voor geweldloosheid niet gemakkelijk.

HST. 4. Het vraagstuk van de kernwapens vormt een uitdaging voor de kerken. Zal men eindelijk het massale geweld afzweren. Er zijn toch zeker grenzen?

HST. 5. Kerk en Vrede en de discussie over het geweld. Is er toch niet een uiterste situatie waarin geweld noodzakelijk is?

HST. 6. Het verhaal van de Bijbel is niet vrij van geweld. Maar het leidt wel op de weg van geweldloosheid. Want "in God is geen geweld".

HST. 7. Een ethiek van de vrede heeft als inzet dat het zondebokdenken moet worden afgebroken. Ze gaat uit van barmhartigheid en geduld. Het leven van de mens is on-aantastbaar.

HST. 8. We worden uitgedaagd tot de inzet voor een vrede op basis van gerechtigheid.